Ч. 22. Чернівці, субота дня 27. січня (8. лютого) 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет. Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
щодня кромі неділь і руских сьвят.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Буковиньский краєвий сойм.

(*Продовженє 7-го засїданя з дня 7-го лютого 1896 р.*)

Народне шкільництво на Буковинї.

В ґенеральній дебатї над справозданєм адміністрацийної комісиї забрав перше слово пос. Пігуляк. Бесїдник не жадав сего разу нїчого нового, а повторив лише торішну резолюцию з зазивом до правительства, щоби оно у відповідній дорозї постарало ся о заснованє 4-клясової народної рускої школи через подїл теперішної гр. пр. народної школи. Сю резолюцию ставляв бесїдник вже кілька разів, але єї все відкидувано, а прецїнь потреба до сего лише трохи прихильности зі сторони волоских послів. Справа подїлу гр. пр. народної школи є дуже пекуча, а причини сеї потреби досить знані, отже бесїдник не буде їх подрібно наводити. До теперішних причин прилучує ся ще нова, іменно що сего року будуть засновані рускі паралельки при черновецкій ґімназиї. А було би се просто absurdum, коли би була ґімназия, а не було рускої народної школи. Може би хтось міг закинути, що школи з руских повітів достарчать достаточне число учеників для рускої ґімназиї; на сей закид досить буде відповісти, що рускі школи в повітах є майже виключно одноклясові, а з таких годї очікувати відповідного материялу для ґімназиї! До всего того прилучує ся ще одна важна причина, іменно ся, що гр. пр. народна школа в Чернівцях дїйстно переповнена. Цїла школа обчислена на найбільше 200 учеників, а прецїнь минувшого шкільного року уміщено в нїй аж 367 учеників! Але як? Велике число учеників мусить сїдати на вікна, а друга ще більша частина стоїть через 5 до 6 годин денно коло стола учителя і слухає науки. Серед таких обставин перемінює ся школа на карний заклад! Окрім того цїла будова не відповідна, коритарі і сходи вузкі і тому можуть дуже легко лучити ся нещасливі випадки. Отже і з уваги на здоровлє дїтий потрібний є подїл тої школи. Минувшими роками закидували бесїдникови, що сойм не є компетентний в сїй справі щось рішати. На се бесїдник відповідає, що просити вільно кождому, отже й соймови. Той сам сойм прецїнь просив правительство вплинути на се, щоби даток гр. пр. релїґійного фонду на школи збільшено з 50.000 зр. на 80.000 зр., і се стало ся. Коли-ж сойм був компетентним в сїй справі щось рішати, то бесперечно він компетентний так само сего разу просити правительство о вплив у відповідній дорозї. Ба, є навіть обовязком сойму щось зробити, коли викриють ся якісь недогідности в народних школах. А принятєм внесеної бесїдником резолюциї не зменьшає ся жадних прав Волохів анї кого иньшого, а хоче ся лише, щоби православний релїґійний фонд старав ся також о добро своїх руских дїтий як слїд. Принятєм поставленої резолюциї зовсїм не присилує ся гр. пр. фонд взглядно гр. пр. консисторию, она зможе навіть рішену резолюцию не увзглядннти. Вкінци звертає ся бесїдник до волоских послів і цитує їм слова пос. Вольчиньского взиваючі до згоди.

Пос. Зотта уважає сю резолюцию осібним внесенєм і ставляє внесенє, щоби єї відослати до адміністрацийної комісиї, однак при голосованю се внесенє перепало. — Пос. архимандрит Калїнеску обговорює в довшій промові розвій тої пр. народної школи, котру за часів цїсаря Йосифа II. основано яко національно волоску школу. Вкінци бесїдник договорив ся до того, що ся школа є чиста віроісповідна і приватна школа, котрою завідує приватний фонд, іменно гр. пр. релїґійний фонд. Пос. Пігуляка відсилає до черновецкої громади, котра повинна дбати о добро руских своїх мешканців. Очивидно бесїдник буде голосувати против поставленої резолюциї.

Пос. Пігуляк згаджає ся на погляд передбесїдника, що гр. пр. народна школа є віроісповідна школа, але-ж резолюция бесїдника не жадає зміни того характеру, а лише осібної науки для гр. прав. Русинів. Кошти сего подїлу не будуть чей же такі великі, щоби могли убити релїґійний фонд. Правда й се, що гр. пр. народна школа має гр. пр. молодїж приготовляти для середних шкіл, так чому-ж она не мала би приготовляти гр. пр. руских дїтий до рускої ґімназиї?! Русини звернули ся також до громади Чернівцїв о заснованє рускої народної школи і в сїй справі поставила адміністрацийна комісия своє внесенє, а тут розходить ся лише о гр. пр. народну школу. Що ся школа рівняє ся карному закладови, ясно з сего, що для учеників є стоянє по 5 до 6 годин денно справдїшною карою. — Пос. бар. Мустаца тої гадки, що правительство не має змоги вплинути як небудь на приватний гр. пр. релїґійний фонд і що поставленою резолюциєю перешкаджає ся важности поставленої адміністрацийною комісиєю резолюциї що-до заснованя осібної рускої народної школи в Чернівцях.

Слово забрав пос. др. Смаль-Стоцкий

6

КЛОПОТИ САВЧИХИ.

Оповіданє з маломіского житя.

Написав
ОСИП МАКОВЕЙ.

(Дальше.)

— А де би ту можна білет купити? — питає ся ще.

Показали єму, де купити; він купив, бо мав гроші від мами, і за людьми йдучи сїв у ваґон тай просто поїхав у Судову Вишню. Такий був штудерний! Правда й то, що не такий уже був молоденький, чотирнайцять лїт минуло єму на Спаса, то розум уже мав. Приїхав у Судову Вишню, ще й розпитав ся, чи не найшов хто ковбаси, та не відпитавши єї, придибав якогось селянина, що їхав до Віжомлї, присїв собі з ним, а від Віжомлї знов з якимсь другим добрий кусень дороги проїхав, решта йшов і так перед полуднем був уже дома. Іде він загуменками, аби єго люди не бачили, приходить на подвірє, а ту в ту саму хвилю мати надходить з міста; що йно також приїхала зі Львова.

Дивить ся Савчиха і не йме віри своїм очам.

— Чи то ти, Михасю? — питає ся єго з острахом.

— Я мамо! — так Михась. — Менї було дуже жаль і я приїхав.

— Та як же ти приїхав? — дивує ся Савчиха, а ту з дива аж руки опустила.

— На колеї — каже Михась. — Досьвіта вибрав ся.

— А цьоця тебе пустила?

— Она не знала, що я хочу їхати.

— Що-ж тобі стало ся? — питає ся Савчиха, а голос у неї тремтить з пересердя та жалю.

Аж тут на те надходить Савка з міста.

— А що? певно не здав? — питає ся. — Коли не здав, то ще лїпше. Він менї потрібний. Я аж плакав вчера за ним.

— Але-ж він здав і знов утїк!

— Та якже втїк? — дивує ся Савка.

Справа гнеть вияснила ся і Савка, погнївавшись троха, навіть тїшив ся, що єго син такий мудрагель; дивував ся єму, як би не знати кому.

Михась побув кілька годин дома, оглянув ще раз свого Зіркатого, але на місто не виходив, бо мати єго не пустила. І так уже люди будуть мати о чім клепати.

Але під вечір Савка казав запрягти конї, заїхав у Судову Вишню, а звідтам зелїзницею відвіз знову Михася до Львова, до затревоженої дуже тїтки. І мусїв уже тепер Михась остати ся у Львові.

V.

Гей Боже! як би то у Савчихи чоловік такий, як в иньших жінок, була би і рукам пільга і голові розрада. В иньших жінок чоловік і господарства догляне і худоби і в поле піде, всюди оком кине. А Савка нї! Там десь поїде часом на торг, купить що або й не купить, верне запитий і дармує. А ти, Савчихо, доглядай дїтий і худоби, вари, печи, пери, коло молотїльників ходи, бульбу копай, на місті мясо продавай, всюди сама ходи та довирай, бо Савка — пан, єму не хоче ся. І вже за тою роботою Савчиха нї спить нї їсть — така стала як „сотворінє“. Подивить ся нераз мама Чупска на ню і каже:

— Ти бо, Касюню, пильнуй ся трохи. Найми ще слугу! Тай на свого покричи!

А Савчиха більше слуг не хоче, каже, що й з тих, які має, користи нема, іно дармо хлїб переводять. Петрови-ж хоч кричи або й не кричи, нїчо не поможе; з того часу як Михась від'їхав, ще гірше пє. А ту до того всього жури ся ще й Михасем, що він там робить, у тім Львові, поїхати би треба, а нема коли. Вже тиждень минув, а єму би ще і те і се завезти треба, бо не має.

І хоч як Савчиха часу не мала, а поїхала до Михася. Приїхала, привезла, що треба, розвідала ся, що Стороньский учить в иньших клясах, а не в тих, де Михась і Андрусь, походила трохи по місті, і що єї найбільше подобало ся, то ті мундури, що їх студенти носять в ґімназиї. Давнїйше їх не було, а тепер настали. Ходять собі студенти, як би які кадети; подивиш ся на котрого з них і зараз пізнати, з якої кляси. У того три срібні пояски на ковнїри, видко, що з третьої кляси; а в сего три золоті пояски, зараз видко що з 7-ої кляси. А шапка з якимсь знаком чи орлом — цїлком

до довшої промови. (Ми сю важну промову подамо задля браку місця дословно аж слідуючого разу. — *Ред.*) Бесідник заявляє, що справді від двох послідних літ богато зроблено на поли шкільництва, але ще богато є роботи. Дальше жалує, що справу підвисшеня платні учителям не доведено вже сего року до кінця. Опісля обговорює недостатки при уділюваню науки релігії, брак руских більшеклясових шкіл і лихі наслідки з того. Що краєва рада шкільна і ще більше виділ краєвий не інтересують ся руским шкільництвом як слід, знак тому найліпше Іпотешти, де кр. рада шкільна против арт. 19. основних державних законів присилувала руских дітий учити ся волоскої мови. Що-до податків на школи, то рускі повіти платять найбільше, а їх гріш іде на розширенє волоских шкіл. А проте відважив ся один волоский посол в раді державній (Цуркан) ще жалувати ся на буковиньску управу шкільництва. Бесідник жадає, щоби політики не вносити до школи; резолюцию в справі стабілізациї повітових інспекторів не ставляє, бо ту резолюцию відкинено вже в адміністрацийній комісиї. Бесідник відповідає ще на закиди пос. бар. Мустаци, що гр. пр. народна школа вправді є приватна, але се не виключає, щоби можна єї поділити на руску і волоску. Гр. пр. руска школа мала би бути для дітий з провінциї, а основана черновецкою радою міскою для черновецких дітий.

По сій промові, котра зробила на слухачів велике вражінє, перервано засіданє до 4-ої години.

На вечірнім засіданю забрав перший слово пос. Вольчиньский і заявив ся против резолюциї пос. Пігуляка, бо бачить в тім велику захланність Русинів, котрі тепер хочуть нараз аж двох руских народних шкіл. Бесідник обстає за своїм давним предложенєм, щоби для національних меньшостий основувати осібні школи. Коли пос. др. Стоцкий скаржив ся, що Волохи більше мають більшеклясових шкіл, то нехай також скаже, що Русини мають більше одноклясових шкіл як Волохи. Бесідник жадає, щоби в кр. раді шкільній сидів такий самий шкільний референт, яким для Русинів є інспектор Попович, котрого становище виробило ся на щось таке, що то Волохам не може подобати ся. — Ректор черновецкого університету о. Евсевій Попович заявив ся також против поділу гр. пр. школи, бо бачить задачу церкви в тім, щоби она оба народи вчила розуміти себе обопільно, щоб они держали ся разом і жили в згоді. — По нім забрав голос пос. Вejan, щоби іменем „косервативних Русинів“ (!!) заявити ся також против резолюциї пос Пігуляка. (В рядах послів і на ґалериї дали ся чути голоси обуреня за таку зраду рускої народної справи. — *Ред.*)

Знов забрав слово пос. др. Смаль-Стоцкий, щоби відповісти на ріжні закиди. Пос. др. Вольчиньский називає жаданя Русинів в шкільництві захланностию, але доказів на се зовсім не подає. Др. Вольчиньский скаржить ся, що не всюда увзглядняє ся волоску мову в школах, а тимчасом є рускі села, де зовсім не вчать по руски. Волохи вказують на школи у Волчинцях і Камені. Знаєте, панове, як там річи стоять? у Волчинцях є 1536 Русинів, а 434 Волохів; в Камені є 1873 Русинів а 42 Волохів. (Волоскі посли кличуть: „не Камена, але Каменка“.) Добре, нехай буде Каменка, там є 1547 Русинів, а лише 615 Волоків. (На лівици голосні брава і веселість, волоскі посли мовчать). І серед таких обставин Волохи ще скаржать ся на несправедливість! Дальше звертає ся бесідник против висказів ректора університету Евс. Поповича. Церков не має задачі вчити своїх вірних одної чи другої мови; а коли пос. Попович сказав, щоби Русини і Волохи держали ся разом, то се вже політичний момент і належить в шкільну дебату. Зрештою бесідник рад тому, що православний сьвященик признав, що гр. пр. консистория не старала ся достаточно, щоби для руских сіл були сьвященики, котрі уміли би по руски, а до того бесідник додасть ще, що на Буковині є 70 руских сіл, де гр. пр. сьвященики не вміють по руски. Супротив закидів волоских послів бесідник ще раз заявляє, що осібна черновецкою громадою основана руско-народна школа має бути для черновецких руских дітий, бо лише о тих має черновецка громада обовязок дбати, а гр. пр. руска народна школа мала би бути для гр. пр. руских дітий з краю.

Ректор університету Евс. Попович заявляє, що єго слова, щоби гр. пр. Русини і Волохи держали ся разом, не були сказані в політичнім значіню; а єго заявленє, що часто в руских громадах є сьвященики, котрі не вміють по руски, не містили в собі жадного докору для консисториї.—Пос. др. Вольчиньский тої гадки, що культура поступає лише помалу, отже не дивно, коли Русини мають богато одноклясових, а Волохи більшеклясових шкіл.

Вкінци забрав слово краєвий президент ґ. Ґоесі в довшій промові підпер поставлені адміністрацийною комісиєю резолюциї. В справі рускої народної школи сказав президент, що передовсім мусить вже раз черновецка рада громадска остаточно рішити ся, а тогді й правительство займе ся сею справою. Що-до резолюциї пос. Пігуляка на поділ гр. пр. народної школи, то вправді правительство не має рішаючого впливу на релігійний фонд, але прецінь не можна єму деякого впливу відмовити... Пос. др. Стоцкий скаржив ся на неправильне уділюванє науки релігії, але се були лише поодинокі випадки, загально не можна би таке казати. Що діти не ходять до школи правильно, то правда; правда й се, що в сім взгляді власно Русини стоять найгірше, але сему винні не лише повітові інспектори а таки й Русини. Жаданє пос. д-ра Вольчиньского на заведенє народних шкіл для національних меньшостий є справедливе, але на се нема гроший. Вкінци взяв президент в оборону інспектора Поповича.

Коли ніхто більше не забирав голосу в ґенеральній розправі, закінчено єї і принято в специяльній всї резолюциї адміністрацийної комісиї. При поіменнім голосованю над резолюциєю пос. Пігуляка голосували за нею 11, против 15 (між ними консервативні „Русини“ др. Волян, Тиміньский і о. Бежан), значить резолюция перепала їх голосами! (Коли голосували згадані три „Русини“, на ґалериї дали ся почути голоси справедливого обуреня. — *Ред.*)

На внесенє пос. д-ра Смаль-Стоцкого змінено дневний порядок так, що буджет краєвий прийде під обраду аж нині.

Полагоджено ще без дебати справозданє фінансової комісиї над закінченєм рахунків з краєвого фонду за 1894 р. і деякі петициї.

так, як у кадетів молоденьких. Так собі Савчиха той мундур уподобала, що взяла тай замовила для Михася такий самий. І так на зиму треба буде єму „бурмуса“ — най же має такий, як иньші студенти. І вже собі міркувала, як то буде красно, коли Михась приїде у такім мундурі на Різдво до дому. Перейде ся по місті сюди-туди, а мамі буде втіха.

Зорудувала Савчиха, що мала, і від'їхала. А на другу неділю знов приїхала. Не могла всидіти дома, мусіла свою дитину хоч раз на тиждень бачити. А потім за два тижні ще раз приїхала. Стрітив єї Стороньский і питає ся:

— Чи не за часто ви, сестро, приїздите? Хлопцеви все тілько дім пригадуєте, а єму книжка не в голові.

— Хиба він не вчить ся? — питає ся Савчиха.

— Адже не вчить ся! Ліпших такий, на цілу клясу перший. Єму Зіркатий в голові. Не писав до вас про Зіркатого?

— Таже писав.

— Ну, бачите; єго то обходить, а що кілька трійок обірвав, то єму байдуже.

Зажурила ся Савчиха, питає ся, що робити. Порадив Стороньский взяти домашного учителя до Михася. Добре! взяли учителя.

Поїхала Савчиха до дому і послухала Стороньского: не навідувала ся до сина цілий місяць. Але на Покрови таки післала свою маму Чупску до Львова, ніби то на відпуст, а властиво до сина подивити ся, чи єму чого не бракує. А з Чупскою поїхала і Дутчиха до свого Андруся. По Покрові-ж і сам Савка при нагоді відвидів також Михася і розповів єму, що Зіркатого вже якогось там дня певно заріже. Стрітив Стороньского і випив з ним дещо. Стороньский нарікав, що з Михасем зле, не вчить ся; за то Андрусь пильний хлопець. А Савки то і голови не брало ся; коли, каже, не вчить ся, то верне до дому; він і там потрібний. От змарнів лише хлопчиско.

Савка від'їхав!

І як би там то було дальше зложило ся, знати не знаю, але стало ся таке, яке Дутчисї і не снило ся. Якогось там дня прийшло до Савки письмо зі Львова від самого директора ґімназиї і господаря кляси. Не знала Савчиха, що в нім написано, дала перечитати донці Геленці. Геленка читає, читає, і Савчиха не розуміє нічого. Пішла она з тим до дяка і той вичитав, що Михась не вчить ся з латиньского, німецкого і руского язика і математики і обичаї має лихі. Смутку-ж мій!

Порахувала Савчиха все, що доси видала на сина і жаль їй зробив ся великий. Та бо то вже до сотки доходило, не рахуючи того, що з дому вислала. Пішла она до родичів, і застала там Дутчиху.

— Чи ти дістала яке письмо за свого зі Львова? — питає ся сестри.

— Ні, не дістала — каже Дутчиха. — Або що?

— Та нічо. Як би я так вміла підливувати ся тітчиному Миколі, то він би і за мого Михася дбав, а так то тілько про твого дбає — впекла Савчиха сестру, ні за що ні про що.

— Чого-ж ти мене чіпаєш ся? — питає ся сестра з жалем.

— А бо я в нікого ласки не маю; мій Михась і дурний і не пильнує ся, а твій і добрий і вчить ся; за ним всї, за моїм ніхто!

— Та що-ж я тому винна?! — боронить ся Дутчиха, а вже голос у неї тремтить.

— Єї сина до бурси, за півдармо, а я за свого плати тай плати — і ще не знати чи варто.

А Дутчиха розсердила ся і каже:

— Плати, коли хочеш пана мати! Вийми но з того зеленого куфра мошонку і потряси нею троха. Не пошкодить тобі; маєш досить! А мені не кажи, що я підливую ся...

А в Савчихи кров закипіла і мов гороху висипала, таке наговорила, наплела:

— А тогди на колеї до него ти зуби не шкірила! А на Покрови з ним на пиво не ходила! Хиба я не знаю!... А до моїх гроший тобі засї! Зуби собі порахуй, а не мої гроші, дурна столярко, зі своїм сином, таким дурним, як ти сама...

А в Дутчихи заболїло серце, не так за себе, як за Андруся і она відгризла ся, що страх!...

— З мого — каже — Андруся будуть люди; а з твого... най не кажу! Бо мій вчить ся, хоть і двиґарка не має і мундуру не носить, як фантерист, а твій...

За богато то було Савчисї; прискочила розлючена до сестри і підсунула свій костистий кулак аж під єї ніс. І не знати, щоби з того було вийшло, але надійшов на той крик старий батько Чупский і розборонив сварливі доньки. Тоді обі розплакали ся, а поплакавши розійшли ся, постановивши собі твердо в серцю своїм ніколи до себе і слова не промовити.

(Дальше буде.)

ПРОМОВА

п. Ол. Барвіньского, виголошена в соймі дня 5-го лютого 1896 в ґенеральній дебаті над буджетом.

(Дальше.)

Комісия вибрана в справі еміґрациї вказує на одну з таких важних точок а іменно на адміністрацийні орґани автономічні. Се річ також неперечна, і се признає і сама комісия в своїм справозданю, що наші ради повітові занадто є ще апаратом бюрократичним а при тім дорогим. І тут належало-б розтягнути більшу і докладнійшу контролю що-до самої адміністрациї, спонукати недїяльні ради повітові до роботи в користь хлїборобів, щоби людність бачила в них практичний пожиток. Для прикладу користної дїяльности рад повітових позволю собі звернути бачність хочби на культуру деревини овочевої і лїсної. Край наш в богато повітах і громадах носить на собі пятно некультурної пустари. Тут розкриває ся для рад повітових широке поле дїяльности, а то, що в тім напрямі робить неоден дїдич, сьвященик, учитель, або сьвідома своєї задачі громада, — се пішло-б ширшою і бистрійшою струєю, коли-б розвинула дїяльність в сїм напрямі рада повітова. Заряди дорогові при своїх чинностях могли би контролювати громади що-до плеканя і охорони деревини, край наш по 10 роках представляв би иньший образ, а ради повітові причинили-б ся до добробиту своїх повітів і громад. Гадку сю кидаю на основі щирого приятеля народу з над Сяну. При тім належало-б споводувати ради повітові до найдальше ідучого обниженя коштів їх удержаня. Упрощене адміністрациї і ощадність нехай і тут будуть відповідно приложені. То само можна і треба віднести і до рад громадских. Я є прихильником автономічного устрою, однак рішучим противником такої автономічної господарки, яка доробила ся такої лихої слави, що вже війшла в приповідку, так що всяку недбалу адміністрацию називають автономічною. Треба отже конечно зрегабілїтувати автономічну господарку, направити її славу а можна се перевести лише тим способом, коли по громадах буде заведений лад, ощадність і строга контроля.

Від кількох лїт підносять в сїй В. Палатї всякі проєкти про збірні громади, про злучене обшарів двірских з громадами і внескодавцї сих проєктів роблять собі на сїй основі великі надії, що аж тодї по наших громадах буде добре, що аж тодї буде лад і настане гараздо і добробит. Я признаю ся щиро, що якось не тілько не можу повірити в ті надії, що не тілько не можу добачити користий для громад в такім проєктованім перестрою їх на новий, здаєть ся менї, нашим обставинам невідповідний лад, але противно бою ся, що буде гірше, що на наші і так вже незмірно обтяжені громади наляжуть ще більші тягарі, що між ради повітові а громадскі всунено лише новий апарат адміністрацийний, котрий буде більше вложеним бюрократизмом, а автономія ще більше буде підкопана і обмежена.

На мій погляд дотеперішний закон громадский при всїх єго хибах і недостачах можна би з деякими поправками і надальше удержати, се говорю на основі інформаций орґанів полїтичної і автономічної адміністрациї, людий щирих і добре обізнаних з потребами краю і народу, але треба лише зміцнити екзекутиву, розтягнути над громадами строгу контролю, а тодї вони і при теперішнім устрою будуть добре сповняти свою задачу. В тім бо лежить іменно головна хиба і видїл кр. повинен на се звернути пильну бачність, і тим піддержить довіре, яке до него мають наші громади. Менї відомо, що богато громад удавало ся і удає ся до видїлу кр., домагаючись висилки люстраторів задля контролї і провіреня громадскої господарки, орудуваня громадским маєтком і що такі люстрациї дуже користно впливали на уладжене громадскої господарки і усунене всякого неладу і розтрати громадского маєтку. Однак і се менї відомо, що видїл кр. поводуючись в таких випадках не добре зрозумілою ощадностию (бо самі громади заявиготовість покрити кошта люстрациї) мало коли ристав з такої нагоди і тілько в надзвичайних випадках висилав люстраторів. Ощадність в таких випадках не тілько не потрібна, але навіть шкідлива. Тому уважаю заяву Вп. маршалка при відкритю В. сойму, що особисто буде старав ся, стикати ся з видїлами повітовими і зверхностями громадскими, яко задаток лїпшої будуччини, яко поруку, що видїл кр. пильнійшим оком вглядати буде в автономічну господарку, а се певно вийде в користь повітів і громад, в користь краю, в користь підупавшого хлїборобства.

Коли-ж я не тілько застерігаю ся против обтяженя наших громад дальшими тягарами, але домагаю ся пільг в дотеперішних тягарах і ощадности в тій цїли в господарцї автономічній, то не можу поминути вже тілько разів і при ріжних нагодах висказуваного бажаня до правительства.

Поручений круг дїланя вкладає на наші громади тяжкі обовязки, котрі вимагають значного накладу і великих коштів від наших громад, а за се не одержують вони нїякої винагороди. При наші економічній руїнї єсть се велика кривда дли громад і правительство повино вже раз сю кривду усунути і винагородою видатків понесених з того титулу громадами подати їм пільги. Тому правительство повинно чим скорше резолюцию поставлену в сїй справі комісиєю громадскою виконати а видїл кр. з свого боку повинен рішучо о се упімнути ся у правительства.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 8. лютого 1896. р.

Хибна поголоска. Черновецка Gazeta Polska а за нею иньші ґазети принесли були вість, що директор буковиньскої фінансової дирекциї двірский радник Шмідмаєр має піти до Відня, а на єго місце прийде брат мінїстра фінансів, теперішний директор повітової дирекциї в Жовкві, Білиньский, до Чернівцїв. Як довідуємо ся з добре інформуваних кругів, ся вість є безпідставна.

Скандал в галицкім соймі. Дня 6. с. м. в галицкім соймі між иньшими справами провірювано також вибір Адама Скшиньского з пов. горлицкого. Підчас дебати над сею справою, сказав селянин посол Бойко між иньшим, що не буде ширше займати ся нею, бо яке би й не поставив внесене, то більшість єго не ухвалить — коли-б навіть вийшло внесене на відбудоване Польщі, то ви би, панове, єго відкинули. Слова сї викликали страшне обурене в соймі; настав крик і почулись голоси: То підлота! Безстидність! Маршалок візвав бесїдника, щоби говорив до предмету і не оскорбляв нїкого. — Бойкови відповідав пос. Абрагамович, а підчас єго бесїди відзивали ся знов голоси против Бойка: „Ганьба! То безстидно! „Худоба!“ Слова „худоба!“ крикнув професор краківского унїверситету др. Йордан. Наговоривши собі таких комплїментів потім всї перепросили ся.

Промінї Рентґена. Др Іван Пулюй, як доносять нїмецкі часописи Elektrotechnische Zeitschrift і National Ztg., робить заедно дальші дослїди з рентґенівским промінем і доходить до гарних результатів. І так сими днями удало ся єму здоймити фотоґрафії з частий тїла зараженних туберкульозою. Фотоґрафії удали ся вповні і показують дуже точно не лише скороченя і скривленя костий, заражених тою недугою, але також і ті місця костий, котрі в наслїдок недуги вже струпішили.

Ґр. Лев Толстой про дневникарство і белетристику. Недавно тому славний російскій фільозоф і писатель ґр. Лев Толстой розбалакав ся з одним московским дневникаром про дневникарство і белетристику. Ґр. Толстой заявив, що він вправдї з житєм-бутєм дневникарів не запізнав ся, але що він нераз подивляв дневникарів і завидував їм. Бо дневникар не потребує цїле своє душевне житє вкладати в свою роботу, він не потребує з душею і тїлом віддавати ебеж своїй ідеї, переживати всї ті трудности, які сполучені з випрацьованем самостійного твору. Незалежно від того виробляє собі дневникар свою технїку, якої він, ґр. Толстой, не має. „Не хочу о тім говорити, що я як найпильнїйше перерабляю кожду стрічку моїх праць, менї навіть тяжко написати звичайний лист і часом мушу єго пять або шість разів переписувати. Я пишу лише тодї легко, коли забуваю саме писанє, а віддаю ся цїлком моїм гадкам. Тепер я так затруднений переробленем і поправою моєї найновійшої новелї, що я се дуже відчуваю. Богато роботи, а малу часу. Старість жадає свого, а близька смерть дає ся чути; косар вже недалеко. Звичайна аритметика показує, що менї остав ся лише короткий час до житя. Про найновійший напрям в лїтературі — про декадентів — сказав ґр. Толстой: „Декадентами називаю тих штукарів, котрі не маючи власних гадок і знаючи, що мають сказати, старають ся зробити на читателях вражінє через зіставлене ряду сцен або просто слів, котрі однак не містять жадної гадки, що тягнула-б ся мов червона нитка крізь цїлу працю. Декадентизм є далеко сильнїйший і погубнїйший, нїж ми думаємо. Наші критики дивлять ся на декадентів з гори, з насьмішкою, але они здогадують ся, що той напрям показує ся вже у всїх відділах лїтератури“.

По американьски. Читаємо в „Свободї“ таку новинку: „Руска церков в Піттсбурґу дає великий баль в Turner Hall на 13 улицї S S. дня 11 лютого 1896. Хто лиш жиє — йдїть! Найлїпша музика. Вступ 50 цт., дама сама 25 цт.“ — Церков дає баль — правда, як то нам дивно здає ся?

Нещасливий випадок. В Солонци завалила ся стеля при будованю пивницї і убила робітника Лазора Кречунескула, а иньшого робітника тяжко ранила. Карне слїдство веде ся.

Убійство епископа. Турецким урядам в Ерзерум донесли, що Вірменин Дженельт і три иньші Вірмени відходять перебрані яко т зв. лязи десь на всхід. За ними вислано шпіонів. Кілька день пізнїйше прийшла відомість, що чотири лязи спалили монастир Маріємана коло Гассанкале і убили епископа. Висланий правительственний комісар довідав ся правду від божевільного, котрий має також хвилї, коли єму память вертає і він говорить тодї цїлком розумно. Отже той божевільний розповідає, що в одній ночи прийшли чотири лязи і просили о приняте. З початку епископ не хотїв їх впустити, але опісля велїв їх таки впустити, бо они говорили по вірменьски. Они їли і пили з епископом, потім все було тихо. Нераз настав крик і галас. Они убили епископа, а коли той божевільний хотїв прибічи епископови в поміч, они в него стрілили і ранили в руку. Він сховав ся в стайнї і бачив, як опісля монастир горів. Лязи не забрали з церкви монастиря нїчого, з чого видко, що то не були справдїшні розбійники, а лише фанатики-Вірмени. Епископ був іменно противником терроризму, з яким в деяких сторонах Малої Азиї поступають Вірмени. Може слїдство вияснить ту дивну пригоду.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

—o—

з дня 8. лютого 1896 р.

Відень. Судовими секретарями іменовані повітовий судия Ваня в Селетинї для Чернівцїв, ад'юнкти Фляш в Сучаві для Сучави, Прункул в Сучаві для Чернівцїв, Бадіян в Чернівцях для Чернівцїв і Ісопескул в Радівцях для Чернівцїв; повітовим судиєю в Селетинї іменований ад'юнкт Зоммер з Кіцманя.

Відень. Болгарска княгиня з малим князем Кирилом прибула сегодня зраня в товаристві двірского маршалка Станцова і одного офіцира. На двірци ожидали їх болгарский посол і персонал болгарскої амбасади.

Відень, Wiener Zeitung оголошує скликане ради державної на день 15-го с. м.

Тропав. Сойм вчера закінчив свої наради.

Софія. Цар повідомив князя, що при перехрещеню кн. Бориса єго буде заступати ґенерал ґр. Голеницев Кутузов.

Прага. Сойм приняв вчера одноголосно внесенє комісиї на зібранє цлових і торговельних угод з Угорщиною і для відновленя тих угод на підставі цілковитої охорони економічних інтересів Австриї.

Берно моравске. Сойм приняв внесенє пос. Просковеца з зазивом до правительства, щоби як найскорше предложило раді державній проєкт закону що-до збудованя каналу між Дунаєм і Одрою, котрий став би гідною памяткою ювилею 50-лїтного пановання цісаря.

ПРАВДА,

вістник полїтики, науки і письменства

виходити ме

З НОВИМ РОКОМ 1896

— раз в тиждень кождої пятниці —

в обємі одного аркуша.

Цїна в Австриї річно: 4 р., піврічно 2 р. чвертьрічно 1 р. за границею (задля значних коштів пересилки) річно 8 рубл., піврічно 4 рубл.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всї 9 разом за 9 злр.

— З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр. —

ВИДАНЯ ВАСИЛЯ ЛУКИЧА.

I. ЛІТЕРАТУРНІ ЗБІРНИКИ:

1. **Ватра.** — В Стрию, 1887 р. 215 стор. в 8⁰. Цїна 1 злр.
2. **Квітка.** — У Львові, 1890 р. 128 стор. в 8⁰. Цїна 30 кр.
3. **Рідний зільник.** — У Львові 1891 р. 136 стор. в 8⁰. Цїна 30 кр.
4. **Левада.** — У Львові, 1892 р. 103 стор. в 8⁰. Цїна 25 кр.
5. **Рідна стріха.** — У Львові, 1894 р. 120 стор. в 8⁰. Цїна 25 кр.

II. ЗБОРОВІ ТВОРИ:

6. **Твори Василя Чайченка.** — (Оповідання) — У Львові, 1892 р. 207 стор. в мал. 8⁰. Цїна 80 кр.
7. **Твори Василя Чайченка** Том II. (Соняшний промінь). — У Львові, 1892 р. 174 стор. мал. 8⁰. Цїна 60 кр.
8. **Твори Василя Чайченка.** Том III. (На розпуттї) — У Львові, 1892 р. 210 стор. мал. 8⁰. Цїна 80 кр.

III. ПОВІСТИ, РОМАНИ, ХРОНІКИ І ОПОВІДАНЯ.

10. **Навіжена,** пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1891 р. 84 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
11. **Поміж ворогами,** пов. Нечуя-Левіцкого. — У Львові, 1893 р. 180 стор. мал. 8⁰. Цїна 40 кр.
12. **За громаду,** хрон. К. Т. Подоленка — У Львові, 1892 р. 94 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
13. **Художник,** пов. Т. Шевченка переклад Ол. Кониського. — У Львові, 1894 р. 101 стор. мал. 8⁰.
14. **Між народ,** пов. М. Школиченка. — У Львові 1894 р. 92 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
15. **Хо,** казка Михайла Коцюбинського — У Львові, 1894 р. 34 стор. 8⁰.
16. **Облога Буши,** пов. Мих. Старицкого. — У Львові, 1894 р. (кінчить ся друковати).
7. **Грішники,** роман-хроніка Олек. Кониського. — У Львові, 1895 р. 192 стор. мал. 8⁰. Цїна 50 кр.
18. **Пани й люди,** повість Володимира Левенка. — У Львові, 1893 р. 168 стор. мал. 8⁰. Цїна 80 кр.

IV. ДРАМИ.

19. **Лимерівна,** в 5 діях Панаса Мирного — У Львові, 1892 р. 67 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
20. **Титарівна,** в 5 діях Марка Кропивницкого. — У Львові, 1892 р. 63 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.
21. **В темряві.** в 5 діях Мих. Старицкого — У Львові, 1893 р. 91 стор. мал. 8⁰. Цїна 20 кр.

V. ПІДРУЧНИКИ І ТВОРИ ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВІ.

22. **Руский правотар домовий.** Том. I. [Закон цивільний]. — У Львові, 1885 р. XVI і 432 стор. вел. 8⁰. Цїна 2 злр. 50 кр.
23. **Угорска Русь,** єї розвій і теперішний стан. — у Львові, 1887 р. 30 стор. вел. 8⁰. Цїна 15 кр.
24. **Юрий Коссован,** проба критичного розбору автобіоґ. єго повістий і житеписи нап. Олек. Колесса, — У Львові. 1893 р, 99 стор. мал. 8⁰. Цїна 30 кр.
9. **Твори Карпенка Карого.** (Мартин Боруля. Сто тисяч. Безталанна. Що було, те мохом поросло. Чабан). — У Львові, 1895 р. (кінчать ся друкувати).

Всї повисші твори можна набути в Книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. академічна ч. 8 і в Книгарнї Ставропигійській.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лік на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений домашний лік** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним значком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера

під золотим львом у Празї.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень

У Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділенє аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

БУКОВИНА

з новим 1896 роком почала виходити ЩОДНЯ кромі недїль і сьвят. Доси, як звістно, появляла ся наша часопись чотири рази в тиждень з недїльним додатком; тепер БЕЗ ПІДВИСШЕНЯ ПЕРЕДПЛАТИ, будуть наші передплатники діставати „БУКОВИНУ“ ЩОДНЯ.

Передплата на „БУКОВИНУ“ в 1896 роцї виносить на цїлий рік 10 зр.. на пів року 5 зр., на чверть року 2 зр., 50 кр., місячно 1 зр.

Кромі того без нїякої доплати одержать наші читателї в протягу 1896 року яко премію

ТВОРИ Ю. ФЕДЬКОВИЧА,

з котрих перший том станемо зараз друкувати, скоро тілько урядимо власну друкарню, що наступить в лютім 1896 року.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. **Відповідає за редакцию Осип Маковей.** **З друкарнї Г. Чешпа.**